

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj 18 0 P 037488 21 Spp
Sarajevo, 11.06.2021. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u parničnom postupku tužitelja Šehada Čehajić iz Bosanske Krupe, zastupanog po punomoćniku Amiru Ezić, advokatu iz Bosanske Krupe, protiv tuženog „Bosancar“doo, Bosanska Krupa, zastupanog po direktoru Giuseppe Franci i punomoćniku Jasmini Šarić Hasanović, advokatu iz Bihaća, radi isplate potraživanja iz radnog odnosa, odlučujući o zahtjevu Općinskog suda u Bosanskoj Krupi za rješavanje spornog pravnog pitanja od 26.04.2021. godine, na osnovu odredbe člana 61c. Zakona o parničnom postupku na sjednici Građanskog odjeljenja održanoj dana 11.06.2021. godine donio je

O D L U K U

Odbacuje se zahtjev Općinskog suda u Bosanskoj Krupi za rješavanje spornog pravnog pitanja u predmetu tog suda broj 18 0 P 037488 20 P 2 koje glasi:

„1. Da li je sud ovlašten, što je u toku postupka višestruko isticano od strane tuženika, procesnim žalbama i zahtjevom za izuzeće, te na kraju žalbom na glavnu stvar, da suprotno načelu formalne istine sam nalaže zadatak vještačenja vještaku, na taj način intervenišući u sam dokazni prijedlog (materijalna istina) u korist tužitelja na kojem je teret dokazivanja visine potraživanja, a to pravdajući obavezom suda da po službenoj dužnosti pazi na primjenu materijalnog prava (odredba člana 221. ZPP).

2. Da li obaveza suda da po službenoj dužnosti pazi na primjenu materijalnog prava se odnosi samo na presuđenje stvari – donošenje odluke u meritumu, ili se dejstvo tog procesnog instituta proteže i na dio postupka u kojem sud je ovlašten donositi procesne odluke ne ulazeći u ishod spora (ne odlučujući o meritumu), a što je u konkretnom slučaju davanje „pravilnog“ zadatka vještaku ili ispravka/dopuna nalaza vještaka usljed „greške“ u obračunu vještaka zbog pogrešne primjene osnovice za obračun.

3. Da li je drugostepeni sud prekoračio svoje ovlasti kada je dejstvo procesnog instituta da sud pazi na primjenu materijalnog prava po službenoj dužnosti koristio i u okviru intervencije suda u pogledu ispravke i dopune nalaza i mišljenja vještaka, odnosno da li je temeljem odredbe člana 221. ZPP drugostepeni sud u okviru svoje ovlasti da postupa po žalbi mogao odlučivati o pitanju „greške“ vještaka na način da ukine presudu i vrati na ponovljeni postupak sa naznakom da sud u ponovljenom postupku traži od vještaka decidnu ispravku obračuna, odnosno da li je to pitanje primjene materijalnog prava od strane suda radi donošenja de facto i de iure procesnih odluka – naloga suda da vještak ispravi nalaz i mišljenje.

4. Da li ocjena dokaza (nalaza vještaka) pred drugostepenim sudom spada u granice ispitivanja prvostepene presude ako tužitelj i tuženik u svojoj žalbi ne ukazuju da su nalaz i mišljenje vještaka i njegov iskaz/obrazloženje pred sudom protivrječni, odnosno da li se to uopće može u žalbenom postupku isticati kao žalbeni razlog, jer u toku postupka prilikom izvođenja tog dokaza nije ukazano na to, da li drugostepeni sud nedozvoljeno interveniše u ishod spora procesno omogućavajući tužitelju da se ispravi propust u dokazivanju visine tužbenog zahtjeva.

5. Da li je, na kraju, prvostepeni sud u obavezi postupiti po nalogu drugostepenog suda ukoliko je drugostepeni sud prekoračio svoja ovlaštenja i dao nalog sudu u ponovljenom postupku koji je suprotan načelu formalne istine i koji očito pogoduje nejednakosti stranaka pred sudom, povredi prava na pravično suđenje, povredi prava tuženika na pristup sudu, te povredu pravila o teretu dokazivanja.“

O b r a z l o ž e n j e

Dopisom od 26.04.2021. godine, koji je zaprimljen u ovom sudu 29.04.2021. godine, Općinski sud u Bosanskoj Krupi dostavio je ovom sudu Zahtjev za rješavanje spornih pitanja na prijedlog tuženog u ponovljenom prvostepenom postupku nakon što je prvostepena presuda ukinuta u predmetu broj 18 0 P 037488 20 P 2.

U sadržaju zahtjeva Općinski sud u Bosanskoj Krupi je naveo da je pred tim sudom pokrenut postupak po tužbi tužitelja Šehada Čehajić protiv tuženog „Bosancar“ d.o.o. Bosanska Krupa, radi isplate potraživanja iz radnog odnosa, kojom traži da mu tuženi isplati razliku naknade plaća za vrijeme privremene spriječenosti za rad, za period od 01.04.2015. godine do 31.05.2015. godine sa zakonskom zateznom kamatom; za period od 01.06.2015. godine do 31.08.2017. godine, sve u određenim mjesečnim iznosima uz uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje; traži uplatu doprinosa za zdravstveno osiguranje i doprinosa za osiguranje u slučaju nezaposlenosti.

U prvostepenom postupku proveden je dokaz vještačenjem po vještaku finansijske struke sa zadatkom vještačenja, koji je odredio tužitelj po punomoćniku. Tri puta sud je po prijedlogu tužitelja dozvoljavao dopunu nalaza i mišljenja, da bi potom, jer je nalaz vještaka nejasan, odredio drugog vještaka. Vještak je dostavio nalaz, usmeno ga obrazložio na ročištu za glavnu raspravu i odgovorio na postavljena pitanja parničnih stranaka. Na osnovu nalaza vještaka tužitelj je opredijelio tužbeni zahtjev. Prvostepeni sud je donio presudu dana 10.04.2020. godine kojom je usvojio tužbeni zahtjev za isplatu razlike neisplaćene naknade plaće za vrijeme privremene spriječenosti za rad za period od 01.04.2015. godine do 31.05.2015. godine u iznosima za mjesec april 2015. godine od 1.272,90 KM i za mjesec maj 2015. godine od 1.268,11 KM sa zakonskim zateznim kamatom. U preostalom dijelu tužbeni zahtjev je odbio kao neosnovan zbog nedokazanosti visine potraživanih iznosa na osnovu nalaza vještaka. Drugostepeni sud odlučujući o žalbama tužitelja i tuženog ukida prvostepenu presudu i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje. Drugostepeni sud ukazuje da je nalaz vještaka protivrječan iskazu vještaka jer je u pismenom nalazu vještak kao osnovicu za obračun uzimao iznos od 2.242,22 KM, a prilikom davanja iskaza vještak se izjasnio da je koristio osnovicu u visini od 2.048,00 KM. U skladu sa odredbom člana 155. stav 2. ZPP prvostepeni sud je, prema uputama drugostepenog suda, imao obavezu da vještaka pozove da nalaz dopuni, odnosno ispravi, na način kako je propisano

odredbom člana 46. Zakona o zdravstvenom osiguranju, na koju primjenu sud pazi po službenoj dužnosti (osnovicu čini plaća isplaćena osiguraniku za mjesec koji prethodi mjesecu u kojem nastupi slučaj na osnovu kojeg se stiče pravo na naknadu, u konkretnom sporu to je plaća koja je tužitelju isplaćena za mart 2015. godine).

Zahtjev sadrži navode predlagatelja, tuženog, koji ukazuje na nezakonita postupanja prvostepenog suda u postupku provođenja dokaza vještačenja te prekoračenje ovlaštenja drugostepenog suda kada ukazuje šta u ponovnom postupku vještak treba da ispravi, donosno dopuni, što sve dovodi do narušavanja prava na pravično suđenje, do zloupotrebe procesnih ovlaštenja. Prvostepeni sud je uz zahtjev priložio i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja pozivajući se na odredbu člana 155. stav 2. ZPP koji propisuje: „Ako vještak dostavi nalaz i mišljenje koji su nejasni, nepotpuni ili protivrječni sami sebi ili izvedenim dokazima sud će pozvati vještaka da ih dopuni, odnosno ispravi i...“ Sud po službenoj dužnosti pazi na pravilnu primjenu materijalnog prava, koja je u uvjet za donošenje zakonite odluke. U pogledu postupanja drugostepenog suda prvostepeni sud se poziva na odredbe člana 221. i 228. ZPP koji propisuje da je prvostepeni sud dužan odmah po prijemu rješenja drugostepenog suda da odredi pripremno ročište ili ročište za glavnu raspravu koja će se održati najdocnije u roku od 30 dana od dana prijema rješenja drugostepenog suda, te da izvede sve parnične radnje i da raspravi sva sporna pitanja na koja je upozorio drugostepeni sud u svom rješenju. Prvostepeni sud navodi da predlagatelj (tuženi) nije dokazao da se radi o većem broju predmeta, jer ih nije konkretizovao.

Prvostepeni sud kao podnositelj zahtjeva za rješavanje spornog pravnog pitanja, u sopstvenom tumačenju spornog pravnog pitanja, posredno ukazuje da postavljena pitanja primjene odredaba procesnog i materijalnog prava pred prvostepenim i drugostepenim sudom nisu sporna pravna pitanja za prvostepeni sud.

Neovisno o sopstvenom tumačenju predloženih spornih pravnih pitanja i bez navođenja razloga zbog kojih se prvostepeni sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja, prvostepeni sud pozivom na odredbu člana 61b. stav 3. ZPP dostavlja zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja.

Odredbom člana 61a. Zakona o parničnom postupku (Službene novine Federacije BiH broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) propisano je: „Ako u postupku pred prvostepenim sudom u većem broju predmeta postoji potreba da se zauzme stav o spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred prvostepenim sudovima, prvostepeni sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke zahtjevom pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom Federacije radi rješavanja spornog pravnog pitanja...“

Odredbom člana 61b. stav (1) propisano je: „Zahtjev iz člana 61a. stav (1) ovog zakona treba sadržavati kratak prikaz utvrđenog stanja stvari u konkretnoj pravnoj stvari, navode stranaka o spornom pravnom pitanju i razloge zbog kojih se sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja. Sud će uz zahtjev priložiti i sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja. Zahtjev se ne dostavlja strankama na izjašnjenje.“

S obzirom na sve navedeno ocijenjeno je da nisu ispunjene formalne pretpostavke za rješavanje spornih pravnih pitanja.

Prije svega, podnositelj zahtjeva nije naveo razloge zbog kojih se sudu obraća za rješavanje spornih pravnih pitanja, jer je u sopstvenom tumačenju posredno naglasio da za sud nema spornih pravnih pitanja.

U tom smislu se ukazuje da kada stranka podnese prijedlog za rješavanje spornog pravnog pitanja, prvostepeni sud nije u obavezi podnijeti zahtjev Vrhovnom sudu Federacije, već može sam procijeniti potrebu i postojanje spornog pravnog pitanja za sud, a ne za stranku, te u skladu sa tim navesti razloge zbog kojih se obraća sa zahtjevom. Ti razlozi mogu biti među ostalim, nejasna ili neprecizna norma zakona u odnosu na činjenično stanje u konkretnoj parnici, a koja se primjenjuje i u drugim postupcima pred tim sudom.

Kada u zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja nisu navedeni svi elementi propisani članom 61.b stav 1. u vezi sa članom 61.a. stav 1. ZPP, u koje spada navođenje razloga zbog kojih se prvostepeni sud obraća sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja, zahtjev podnosioca je nepotpun, zbog čega je u konkretnom slučaju, primjenom člana 61c. stav 1. ZPP Građansko odjeljenje Vrhovnog suda Federacije BiH, na svojoj sjednici održanoj 11.06.2021. godine donijelo odluku kojom se zahtjev podnosioca odbacuje kao nepotpun.

Predsjednica Građanskog odjeljenja
Vrhovnog suda Federacije BiH
Slavica Čindrak, s.r.